

POZORUHODNÉ NÁLEZY LEPIDOPTER PRO ČSSR
BEMERKENSWERTE LEPIDOPTERENFUNDE FÜR ČSSR

5

Albert Gottwald

Milan Janovský

Také v pátém příspěvku, v němž jsme shrnuli novější výsledky pokračujícího faunistického výzkumu Lepidopter, jsme se zaměřili zejména na druhy nedostatečně doložené literárními údaji, případně na ty, u nichž doklady o výskytu zatím chybí.

Vycházeli jsme při tom opět z Prodromu Lepidopter Slovenska (Hrubý, 1964), který je díky soustavné práci profesora Andreje Reipricha stále aktualizován nejen doplňky dalších druhů, nových pro území Slovenska, ale také důsledným sledováním všech nomenklatorických a systematických změn.

V českých zemích je situace nepoměrně složitější. Od vydání Sternckova Prodromu (1929) a prací Skaly (1912, 1923, 1931-32) uplynulo více než půl století. Od té doby byl zejména v nejrůznějších odborných periodikách publikován velký počet prací o faunistice Lepidopter a ve veřejných i soukromých sbírkách shromážděno takové množství materiálu, že souborné zpracování bez užití moderní výpočetní techniky je jen stěží možné. Nesoustavnost entomologické bibliografie, kterou hodnotí Smetana (1979), orientaci v literatuře ještě více ztěžuje.

Z těchto důvodů nejsou naše závěry jednoznačné u některých nových druhů z českých zemí a tím i z území celého státu.

Tineidae

Nemapogon personella P. et M.

Moravia: Opava - Komárov, hojně po celý rok.

Skladištní škůdce, obvyklý na obilném zrní, semenech, sušeném ovoci apod. (Hanemann 1977), škodí ve výrobně léčiv n. p. Galena na námelu (*Claviceps purpurea* Tul.)

Ochsenheimeriidae

Ochsenheimeria bisontella Zell. (det. prof. A. Reiprich)

Moravia: Beskydy, Hodoňovice 11.8.1981 (Ing. J. Sitek lgt.)

Ze Slovenska zatím neuváděný, i když očekávaný druh.

Yponomeutidae

Orthotaelia sparganella THNBG.

Slovakia: Nová Vieska, okres Nové Zámky 14.7.1982

Hrubý (1964) publikuje jediný nález z Trenčína a ten je z roku 1910.

Marek (1977) předivku uvádí mezi mokřadními druhy od jihomoravského rybníka Nesytu.

Roesslerstammia erxlebelli FABR.

Moravia: Bílé Karpaty, Radějov 27.5.1984

R. pronubella D. et S.

Moravia: Bílé Karpaty, Radějov 12.5.1983

Ypsolopha horidella TR.

Moravia: Ostrožská Nová Ves, okres Uherské Hradiště 14.9.1984

Gracilariidae

Ornixola (Parornix) caudulatella ZELL.

Moravia: Moravský Písek 2.7.1983, Uherské Hradiště 28.5.1984

Doklad o rozšíření na jihovýchodní Moravě je doplněním dvou známých míst výskytu na Slovensku, kterými jsou Zemplínská šírava (Petrašovič - Reiprich, 1981) a Nová Vieska (Janovský - Gottwald, 1984).

Coleophoridae

Coleophora badiipenella DUP. (det. prof. A. Reiprich)

Moravia: Buchlovice 1.7.1980, Kobyli 6.7.1981, Havířov 3.6.1983

C. chamaedryella STT.

Moravia: Drslavice, okres Uherské Hradiště 2.8.1984

Slovakia: Malé Karpaty, Hradiště pod Vrátnom, 22.7.1983, Prašník - Pustá Ves 4.8.1984, Záhorí, Závod 11.8.1984.

C. striatipenella TNGSTR.

Moravia: Beskydy, Morávka 22.5.1983

C. argentula STEPH.

Moravia: Bílé Karpaty, Vyškovec 18.7.1984 (2 ex. na světlo).

C. ptarmica (Walsingham, 1910) (= zimmermannii Rbl.)

det. Ing. J. Marek a H. Patzak, Aschersleben DDR, podle genit. pre-

parátu č. 1486 zhotoveného prof. A. Reiprichem.

Slovakia: Čachtice, 17.8.1984

Po Štúrově a Kiarově třetí místo výskytu na Slovensku.

Goniodoma auroguttella F. v. R.

Slovakia: Nová Vieska, okres Nové Zámky 9.8.1984

Scythrididae

Scythris cuspidella D. et S.

Slovakia: Malé Karpaty, Prašník - Pustá Ves 10.7.1984

Sesiidae

Chamaesphecia tenthrediniformis D. et S. (det. Dr. Z. Laštůvka)

Slovakia: Modrý vrch u Štúrova 22.5.1982, cca 50 ex. lgt. Gottwald a Bělín.

Nesytky hojně poletovaly v podrostu akátů a usedaly na pryšec *Tithymalus* (*Euphorbia*) *esula* L. Současný výskyt většího množství imag u této nesytky pozoroval také Laštůvka (1984) a je u druhu zřejmě obvyklý.

Cosmopterigidae

Cosmopterix orichalcea STT.

Slovakia: Nová Vieska, okres Nové Zámky 9.8.1984 (2 ex. na světlo). Zaguljajev, Siněv (1981) uvádějí výskyt imag v květnu a červnu a výskyt housenek, které žijí na kostřavách (*Festuca* sp.) a rákosu (*Phragmites* sp.), v srpnu až dubnu. Druh lokalizují na Sibiř a do střední a západní Evropy.

Naše nálezy mohou pocházet z druhé generace.

Druh nový pro Slovensko a patrně i pro území celého státu.

Eteobalea anonymella RIEDL

Moravia: Mikulov 17.5.1982, (1 ex. ze světelného lapače), Ing. M. Hluchý lgt.

Molovenka je doposud známa jen z Vihorlatu, podle nepublikovaného nálezu Ing. Z. Tokára.

Oecophoridae

Depressaria emeritella STT. (det. prof. A. Reiprich)

Slovakia: Čachtice 4.5.1984

Agonopterix astrantiae HEIN. (det. prof. A. Reiprich)

Moravia: Bílé Karpaty, Mikulčín vrch 24.8.1984 (10 ex. ke světlu).

Agonopterix senecionis NICK. (det. prof. A. Reiprich)

Moravia: Beskydy, Metylovická hůrka 18.10.1980 (Ing. J. Sitek, lgt.).
Na Slovensku teprve nedávno hlášen z Pienin, jako nový druh pro SSR
(Dr. Ž. Panigaj lgt.).

Schiffermülleria nubilosella H. - S.

Slovakia: Západní Tatry, Kamenistá dolina 11.6.1983.

Gelechiidae

Anarsia spartiella SCHRK.

Moravia: Bílé Karpaty, Horní Němčí 29.6.1984

Slovakia: Záhorí, Závod 11.8.1984

Psoricoptera basipunctella H. - S. (det. prof. A. Reiprich)

Moravia: Moravský Písek 25.6.1983

Monochroa conspersella H. - S.

Moravia: Hodonín - Zbrod 24.7.1984

M. lutulentella ZELL. (det. prof. A. Reiprich)

Slovakia: Záhorí, Závod 11.8.1984

Podle Piskunova (1981) žije housenka na tužebníku (*Filipendula* sp.)
a tavolníku (*Spiraea* sp.) a Gozmány (1958) uvádí výskyt imaga v čer-
venci a srpnu.

Druh nový pro entomofaunu Slovenska.

Tortricidae

Philedonides rhombicana H. - S.

Moravia: Bzenec 3.7.1983

Accleris latifasciana HAW.

Slovakia: Bílé Karpaty, Červený Kameň 30.7.1983

A. lorquiniana DUP.

Slovakia: Nová Vieska, okres Nové Zámky 14.7.1982

Eana canescana GUEN.

Slovakia: Turna nad Bodvou 16.7.1982

E. incanana STEPH.

Moravia: Bílé Karpaty, Strání 24.6.1983

Dichrorampha cacaleana H. - S.

Moravia: Havířov 5.8.1984

Cydia cosmophorana TR.

Moravia: Moravský Písek 4.6.1982

Cydia aurana FABR.

Moravia: Chřiby, Stříbrnice 1.8.1981

Eucosma hohenwartiana D. et S.

Slovakia: Modrý vrch u Štúrova 14.7.1982

Epiblema obscurana H. - S.

Slovakia: Vyšný Kubín 9.7.1984

Obaleč nedávno zjištěný na Slovensku ve Zvoleni. (Dr. J. Patočka lgt.).

Epinotia ustulana HB.

Moravia: Moravský Písek 5.7.1983 (serie ke světlu)

Ancylis upupana TR.

Moravia: Bílé Karpaty, Bystřice pod Lopeníkem 1.6.1984, Beskydy,
Morávka 22.5.1983

Pseudosciaphila branderiana L.

Moravia: Chřiby, Salaš 11.6.1982

Apotomis infida HEINR.

Moravia: Bílé Karpaty, Horní Němčí 29.6.1984 (det. V. Elsner)
Slovakia: Zuberec 11.7.1984

A. inundana D. et S.

Slovakia: Biele Karpaty, Červený Kameň 30.7.1983

Cochylidae

Hysterosia inopiana HAW.

Moravia: Bílé Karpaty, Strání 21.6.1983

Stenodes hilarana H. - S.

Slovakia: Čachtice 26.8.1983, 14.8.1984

Cochylis nana HAW.

Slovakia: Kováčovské kopce, Chĺaba 18.4.1980

Pterophoridae

Oidaematophorus lithodactyla TR.

Moravia: Bílé Karpaty, Horní Němčí 2., 5.7.1983 (serie asi 30 ex.).
Pernatušky sbírány v podvečer v porostech kvetoucích omanů (Inula
salicina L.).

Moravský Písek 9.7.1983 (1 ex. ke světlu)

Pyralidae

Ancylosis sareptella H. S.

Moravia: Havířov 19.8.1984

Přílet 1 ex. ke světlu na okraji města je překvapením s ohledem na to, že zavíječ byl hlášen jako nový pro Slovensko z Pohranic u Nitry (Janovský, 1982).

Cephis cicatricellus HB. (det. prof. A. Reiprich a V. Elsner)

Moravia: Hodonín 24.7.1984. 2 ex. ke světlu u Zbrodských rybníků. Hannemann (1964) udává živnou rostlinu skřípinec (*Scirpus lacustris* L.) a rozšíření ve střední Evropě. V Maďarsku se vyskytuje všude na bažinách (Gozmány, 1963).

Palpita unionalis HB.

Moravia: Grygov u Olomouce 8.10.1983 (lgt. Gottwald a Bělín)

Tažný zavíječ, jehož vzácné nálezy v září a v říjnu byly zaznamenány v rámci sledování tažných motýlů: Praha-Ruzyně, Brno-Černá Pole, Vrbné u Českých Budějovic.

Geometridae

Idaea obsoletaria (RBR.)

Slovakia: Čachtice 17.8.1984 1 ♂, Prašník - Pustá Ves 4.8.1984 1 ♀. Oba nálezy z Malých Karpat potvrzují výskyt pídalky na západním Slovensku. Ten je známý dosud z jediného údaje - Ryšavý in Krámp1 (1984).

Eupithecia valerianata HB. (det. Dr. F. Krámp1)

Bohemia: Lenora 18.6.1982

E. egenaria H. - S. (det. Dr. F. Krámp1)

Moravia: Chříby, Stříbrnice 10.6.1978.

E. ophmata BOHATSCH (det. Dr. F. Krámp1)

Slovakia: Turna nad Bodvou 16.7.1982

E. impurata HB.

Slovakia: Biele Karpaty, Červený Kameň 30.7.1983

Nové lokální údaje doplňujeme u vzácnějších pídalek z rodu *Eupithecia*. *E. valerianata* HB. není mezi jihočeskými pídalkami zaznamenána a druh je tedy nový pro tuto oblast.

Noctuidae

Heliothis peltigera D. et S.

Moravia: Bzenec 16.7.1983, Prakšice u Uherského Brodu 8.10.1983
(Ing. F. Kopeček lgt.)

Oba uváděné nálezy tažné můry jistě souvisejí s mimořádně teplým letním a podzimním obdobím roku 1983.

Závěr a poděkování

Autoři srovnávají současný stav faunistiky Lepidopter na Slovensku a v českých zemích a u 51 druhů Lepidopter doplňují nové lokální údaje. Další publikovaný druh: *Cosmopterix orichalcea* STT. je zřejmě nový pro entomofaunu ČSSR a *Monochroa lutulentella* ZELL. je druhem novým pro entomofaunu Slovenska.

Naše poděkování patří V. Bělínovi, Ing. M. Hluchému, Ing. F. Kopečkovi a Ing. J. Sitkovi za spolupráci, dále V. Elsnerovi, Dr. F. Kramplovi, Dr. Z. Laštůvkovi za pomoc při determinaci a zejména prof. A. Reiprichovi, který u celé řady druhů provedl studium ektodermálních kopulačních orgánů, dal nám cenné rady a přehlédl rukopis.

Z u s a m m e n f a s s u n g

Die Autoren vergleichen den gegenwärtigen Stand der Faunistik vor Lepidopteren in der Slowakei und in den böhmischen Ländern, und bei Lepidopteren ergänzen sie neue Lokalitätsangaben. Weitere publizierte Art *Cosmopterix orichalcea* STT. ist für die Entomofauna der ČSSR offenbar neu und *Monochroa lutulentella* ZELL. ist eine neue Art für die Entomofauna der Slowakei.

L i t e r a t u r a

Přehled citované literatury, neuvedené v předchozích příspěvcích:

- Felix, V., 1971: Pozorování tažných motýlů v Československu v letech 1965 - 1969. Zprávy čs. spol. entomol. při ČSAV, 7: 7-54. Praha
Felix, V., Pipek P., Soldát M., 1978: Zpráva o pozorování tažných motýlů v Československu v letech 1972 - 1974, 1975 a 1976. Zprávy čs. spol. ent. při ČSAV 14: 41-12. Praha.
Gregor, F., Laštůvka, A., Laštůvka, Z., Marek, J., 1984: Zur Verbreitung der *Coleophora*-Arten in der Tschechoslowakei (Lepidoptera, Coleophoridae). Biológia, 39, 1023-1032, Bratislava.

- Krampl, F., 1973: Píďalky jižních Čech. Přírodovědecký časopis jihočeský 13. České Budějovice.
- Krampl, F., 1984: Three Geometrid species new to Czechoslovakia, with remarks on their identification (Lepidoptera, Geometridae) Acta ent. bohemosl., 81: 280-291. Praha.
- Laštůvka, Z., 1982: Příspěvek k faunistice nesytek Československa. Zprávy čs. spol. ent. při ČSAV 18: 4. 129-135. Praha.
- Laštůvka, Z., Laštůvka, A., 1984: Metody studia bionomie nesytek. Živa XXXII: 1: 23-24. Praha.
- Marek, J., 1977: Lepidopterenfauna des Röhrits am Teiche Nesyt in Südmähren, Tschechoslowakei. Acta ent. bohemosl. Vol. 74: 3: 147. Praha.
- Piskunov, V. I., 1981: Opredělitel nasekomych evrop. časti SSSR. 659-748. Nauka, Leningrad.
- Reiprich, A., Petrašovič, J., 1976: Dodatok k soznamu motýlej fauny Slovenského raja a okolia Spišskej Novej Vsi za roky 1974-1975. Zborník Východoslovenského múzea - AB: 33-41. Košice.
- Reiprich, A., 1984: Prevody do novej nomenklatúry a systematiky motýľov. Entomologický zpravodaj XIV: 2: 23-32, XIV: 4: 61-72. Ostrava.
- Smetana, O., 1979: Entomologická bibliografie Československa za rok 1974. Entomol. problémy 15: 189-244. Bratislava.
- Zaguljajev, A. K., Siněv, S. J., 1981: Cosmopterigidae, In Opred. nasek.evrop. č. SSSR. 546-557. Leningrad.

Adresy autorů (Anschriften der Autoren):

Albert Gottwald, Jana Žižky 677, 686 00 Uherské Hradiště
 Milan Janovský, Gagarinova 30, 736 01 Havířov